

Космина Д.Г., магістр, Кулак Н.В., к.н. з д.уп., Шморгун О.С., к.ю.н.

Київський національний університет технологій та дизайну

АДМІНІСТРАТИВНА ЮСТИЦІЯ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ

Анотація. У статті досліджується поняття «адміністративна юстиція». Розглянуті основні існуючі у сучасній адміністративно-правовій науці підходи до розуміння даного поняття., історія формування феномену адміністративної юстиції.

Ключові слова: правова держава; державні органи; адміністративне право; адміністративне судочинство.

Космина Д.Г., магістр, Кулак Н.В., к.н. с г.уп., Шморгун А.С., к.ю.н.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

АДМИНИСТРАТИВНАЯ ЮСТИЦИЯ: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ

Аннотация. В статье исследуется понятие «административная юстиция». Рассмотрены основные существующие в современной административно-правовой науке подходы к пониманию исследуемого понятия, история формирования феномена административной юстиции.

Ключевые слова: правовое государство; государственные органы; административное право; административное судопроизводство.

Kosmyna D., Kulak N., Shmorgun O.

Kyiv National University of Technologies and Design

ADMINISTRATIVE JUSTICE: MODERN APPROACHES TO DEFINITION

Abstract. The article deals with the concept of "administrative justice". The main approaches to understanding this concept existing in the modern administrative-legal science are considered.

Keywords: law-governed state; state bodies; administrative law; administrative proceedings.

Постановка проблеми. Наявність адміністративного судочинства є показником відповідності національної судової системи міжнародно-правовим стандартам забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а також утвердження принципу законності у сфері реалізації виконавчої влади. Підтримка дієвості зазначеного інституту завжди є актуальним питанням.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам вивчення даного питання приділялась значна увага в працях В. Стефанюка, В. Авер'янова, О. Пасенюка, А. Селіванова, П. Пилипчука, В.І. Курила, С. Корфа, Ю. Битяка, Н. Писаренко, І. Самсіна, А. Канарука та інших. Проте значна частина проблем вимагає їх подальшого дослідження та аналізу. Особливої уваги, зокрема, заслуговує вивчення питання щодо виділення етапів становлення адміністративного судочинства.

Актуальність питання щодо визначення поняття адміністративної юстиції в Україні зумовлена відсутністю єдиного підходу до її розуміння, що потребує подальшого дослідження цієї тематики з метою вироблення єдиної методологічної основи та удосконалення теоретичного та практичного базису її функціонування.

Невирішені частини проблеми. Питання щодо запровадження адміністративної юстиції не нове для історії та права нашої країни. За законодавчою базою радянських часів пріоритет в публічно-правових відносинах належав завжди належав державі. «Людині відводилось місце об'єкта, яким управляють, на якого з боку державних органів направлений управлінсько-розпорядчий вплив і адміністративний примус» [9]. Панування державних інтересів в радянському суспільстві, неприйняття апаратом чиновників створення органу,

який би здійснював правовий контроль за їх діяльністю гальмували розвиток адміністративної юстиції. Формування інституту адміністративної юстиції відбувалось поступово, процеси змін проходять і зараз – з огляду на реформування системи публічної влади в бік створення сервісної держави. Наука адміністративного права в останній час зосереджена на питаннях формування нової доктрини, та створення її концептуальних підвалин. До найголовніших з них належить визначення предмета адміністративного права, окреслення меж адміністративно-правового регулювання суспільних відносин. В цьому аспекті особливо варто відзначити підвищену увагу багатьох адміністративістів до аналізу публічного адміністрування.

Запровадження адміністративного судочинства викликає появу нових поглядів на теорію адміністративного процесу, що зумовлено загальними тенденціями у розвитку управлінської правової системи, а це стосується і розвитку системи правових галузей цьому сенсі можна лише підкреслити, що за останні роки активно і доволі успішно провадиться обговорення в Україні проблем формування в правових системах нових галузевих інституцій галузей і підгалузей права. Однак практика засвідчила, що до числа найактуальніших проблем теорії правових інституцій належить насамперед теорія юридичного процесу його розуміння відповідно до рис та характеристики структурної побудови та основних видів.

Метою статті є висвітлення та узагальнення тих підходів, які склалися у сучасній доктрині, що стане основою для формування більш розвинутої методології наукового пізнання інституту адміністративної юстиції. Це дасть змогу систематизувати існуючі точки зору, провести співставлення різних шкіл серед українських та російських вчених, що, у свою чергу, стане підставою для нормативного закріплення змісту категорії адміністративної юстиції та проведення удосконалення цієї сфери з урахуванням наукових досягнень. Для вирішення поставлених завдань у якості основного методу пропонується обрати метод герменевтики, завдяки якому уявляється можливим здійснити аналіз певної кількості наукових текстів, присвячених проблематиці адміністративної юстиції, а також методи порівняння, аналізу та синтезу, що дозволяють узагальнити та систематизувати отримані результати пізнання.

Основні результати дослідження. Адміністративна юстиція зародилася ще в часи європейських буржуазних революцій. У французькому, а потім і в німецькому праві для наближення влади до народу було запроваджено адміністративне судочинство – спершу як напівсудове, а потім і як повноцінне судове провадження для оспорювання дій влади. Дане суб'єктивне право, що також є природним і невідчужуваним, послужило основою для створення в Західній Європі на межі XVIII [10].

Проблеми адміністративної юстиції, розгляду адміністративно-правових конфліктів почали привертати до себе увагу ще в дореволюційній Росії (до якої протягом значного відрізка часу входила і значна частина України) у другій половині XIX століття.

Аналізувалися західні моделі адміністративної юстиції і в той же час розроблялася вітчизняна модель судового контролю за діями органів управління і чиновників.

У другій половині XIX ст. в губерніях Росії також були запроваджені органи розв'язання спорів, які виникають «у справах управління». На чолі цієї системи стояв Сенат (вищий урядовий орган влади з судовими, адміністративними, а іноді й законотворчими функціями), що формувався царем. Один із його департаментів мав розв'язувати суперечки між владними органами і підданими, а також компетенційні спори, – і ті, й інші разом становлять основу юрисдикції адміністративних судів.

Діяльність Сенату як судово-адміністративного органу мала чимало недоліків, обумовлених складним діловодством і архаїчністю процесуальних норм, що регулювали цю діяльність. Спостерігалася тяганина при розгляді справ, не додержувалися принципи змагальності, гласності, публічності. Результатом цього була недостатня поінформованість

широких верств населення про діяльність першого департаменту і, як наслідок такого стану, порівняно велика кількість скарг і апеляцій, що в ньому зосереджувалися [11].

Таким чином система органів адміністративної юстиції, що формувалися в Російській імперії у другій половині XIX – в перші десятиліття XX століть мала два рівні: центральний (Сенат) і губернський («присутствія»). Органів адміністративної юстиції на повітово-волосному рівні, безпосередньо пов'язаних з населенням, не було.

Така побудова адміністративної юстиції сприяла розумінню необхідності проведення всеосяжної реформи державного управління в імперії і створення системи органів адміністративної юстиції, яка була б максимально наближеною до народу і краще пристосована до національних особливостей території, що в неї входили.

Після революції 1905 року активно почали обговорюватися пропозиції щодо формування адміністративної юстиції. У 1907 році, в межах запровадженої П.Столипінін адміністративної реформи, також передбачалося створення адміністративних суддів. У 1908 році П. Столипін у доповіді «Проект перетворення установ губернського управління статс-секретаря Столипіна» сформулював визначення адміністративної юстиції, а також запропонував програму адміністративних заходів, покликаних створити систему повітово-волосних органів адміністративної юстиції і якісно поліпшити діяльність як губернських «присутствій», так і Сенату [10].

Перед лютневою революцією 1917 року було вирішено покласти функції Вищого адміністративного суду на урядовий сенат, ввести в судових округах посади адміністративних суддів і зобов'язати окружні суди розглядати окремі адміністративні справи. І, нарешті, 30 травня 1917 року Тимчасовим урядом Росії був прийнятий Закон про суди з адміністративних справ, а в Україні у період Гетьманату за Генеральним судом було закріплено вирішення адміністративних справ.

Таким чином еволюційний розвиток російської (а, відтак, і української) історії ще на початку 20 сторіччя зробив акценти очевидної необхідності створення адміністративних судів як повноцінних судових органів, які мають вирішувати спори у сфері управління (замість діючих квазісудових органів). Подальшій розбудові адміністративних судів завадила Жовтнева революція 1917 року. Але і в ті буремні роки питання доцільності створення адміністративних судів на чолі з Вищим адміністративним судом активно обговорювалося.

У Конституції Української Народної Республіки 1918 року передбачалося, що судова влада здійснюється виключно судами в межах цивільного, кримінального та адміністративного законодавства. В період гетьмана І. Скоропадського було законодавчо закріплено положення, згідно з яким Генеральний суд одержав повноваження щодо розгляду адміністративних справ, а в часи Директорії проект Основного Закону УНР достатньо велику увагу приділяв саме адміністративній юстиції.

Аналіз законодавства України 1918-1920 років дозволяє зробити висновок, що незважаючи на дуже нетривалий період, система органів адміністративної юстиції одержала значний розвиток і впевнено орієнтувалася на формування самостійних адміністративних судів.

У 1923 р. Інститут радянського права в Україні розробив проект Положення про Верховний адміністративний суд і про обласні та губернські адміністративні суди республіки. Пункт 19 цього Положення передбачав підстави адміністративного позову: протиріччя змісту адміністративного акту законіві; спотворення актом істотного змісту та цілі закону; недодержання законної форми й порядку вчинення акту управління. У 1927 році було прийнято Адміністративний кодекс УРСР.

Ухвалення Адміністративного кодексу України стало значним кроком у розвитку адміністративного законодавства. Був запроваджений адміністративно-процесуальний порядок розгляду скарг на дії місцевих адміністративних органів. Проте й у цьому законодавчому акті не передбачалося судового оскарження, за винятком скарг на

неправильне провадження опису, оцінки майна, призначеного на продаж у разі несплати необхідних платежів, а також неправильний розподіл отриманих від продажу майна сум [9].

Адміністративний кодекс України впорядкував систему органів та посадових осіб, які були уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, визначив процесуальні межі розгляду цих справ. При цьому суди до числа органів, які розглядають справи про адміністративні порушення, введені не були.

Радянська влада у конституціях 1918, 1924 та 1936 років послідовно закріплювала лише інститут звернення громадянина з критикою і пропозиціями до органів влади, межі якого впливали швидше з ідеологічних, партійних настанов, ніж із формальних правил. Тому інтерес до адміністративної юстиції майже згас.

Засоби державного захисту з органами державної влади почали з'являтися в радянському праві вже в 60-х роках ХХ століття. Але конституційні норми того часу, які регулювали ці стосунки, вимагали наявності спеціального закону, а за його відсутності право оскарження залишалось декларативним.

Ситуація дещо змінилася з прийняттям у 1961 р. на всесоюзному рівні указу, продубльованого в республіках, яким обмежувалось застосування штрафів, що накладаються в адміністративному порядку, з наданням громадянам права оскаржити документ про накладення штрафу до народного суду. Наслідком цього стало внесення при прийнятті ЦПК УРСР – 1963 р. глав 29-31, які регулювали адміністративно-правові відносини.

«У СРСР адміністративної юстиції як особливого інституту немає, – говорилось у великій радянській енциклопедії другого видання, – за радянським правом, законність у державному управлінні забезпечується наглядом вищестоящих організацій і органів прокуратури, контролем з боку міністерств та спеціальних інспекцій, а також правом скарги у вищі органи влади і управління чи прокуратури» [11].

Тільки Конституції СРСР 1977 р. і Конституція УРСР 1978 р. закріпила за громадянами право на оскарження до суду дій службових осіб, державних і громадських органів, яке повинно було реалізуватися в порядку, встановленому законом. Через 10 років, у листопаді 1987-го р., був прийнятий Закон УРСР «Про порядок оскарження до суду неправомірних дій службових осіб, що порушують права громадян».

Зазначені новели стали підставою для доповнення у квітні 1988 р. ЦПК УРСР главою 31-а, яка, в сукупності з іншими спеціальними правовими актами, і визначала тодішній зародковий стан адміністративної юстиції України.

В Україні наступних років фактично не існувало в завершеному вигляді правового захисту фізичних осіб у відносинах з адміністративними органами. Захист прав та інтересів юридичних осіб у публічно-правовій сфері знаходився у віданні господарських (арбітражних) судів.

Необхідність створення спеціалізованого інституту адміністративної юстиції, який би міг надійно захищати права громадян від диктату з боку владних органів та їх посадовців, почала визрівати в українському суспільстві практично одразу після проголошення Україною своєї незалежності. Відтоді ідея запровадження української адміністративної юстиції почала набувати реальних обрисів і закріплення у державних документах.

Задекларованою Постановою Верховної Ради України від 28.04.1992 р. № 2296-ХІІ[10]. Концепцією судово-правової реформи в Україні передбачалася наявність у складі судів загальної юрисдикції суддів (колегій) за спеціалізацією по розгляду адміністративного судочинства, тобто виведення адміністративних судів в окрему систему. До затвердження нової Конституції України це положення так і не було реалізоване.

Конституція України 1996 р. надала кожному громадянину державні гарантії судового захисту прав і свобод людини і громадянина. Цим Україна підтвердила свої зобов'язання, спрямовані на підвищення ролі суду в суспільстві та державі. Хоча в Основному Законі безпосередньо адміністративні суди не згадані, але в ньому закріплено функцію судового

контролю за діяльністю органів публічної влади – як невід’ємну складову правосуддя. Після закріплення статтями 8 і 55 Конституції України універсального права кожного на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, які за статтею 19 Конституції України, зобов’язані діяти лише на підставі, в межах та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, та поширення юрисдикції судів на всі правовідносини, які виникають у державі, створення вертикалі адміністративних судів вбачалось доволі швидким. Але для започаткування створення адміністративних судів знадобилося ще майже десять років.

Оскільки поява спеціального судочинства об’єктивно зумовила необхідність створення належного процесуального законодавства, 16.07.2005 року Верховна Рада України ухвалила Кодекс адміністративного судочинства України, який набув чинності 1.09.2005 року. Тож є всі підстави класифікувати становлення спеціального судочинства наступним чином: перший етап: зародження адміністративної юстиції періоду Російської імперії другої половини ХІХ – перших десятиліть ХХ століть; другий етап: 1905-1921рр. -формування адміністративної юстиції в період УНР та національно-демократичних революцій; третій етап: 1921-1991рр. – адміністративне судочинство УРСР; четвертий етап: 1991-2005рр. – розвиток адміністративної юстиції незалежної України.

Постановка проблеми. Проблема становлення системи адміністративної юстиції в Україні не є новою, проте навіть сьогодні серед науковців, юристів-практиків та навіть урядовців тривають дискусії щодо теоретичного осмислення сутності адміністративної юстиції, її ролі та місця в українській правовій системі. Безперечно, інститут адміністративної юстиції є одним з основних елементів правової держави, і Україна, намагаючись відповідати високим європейським стандартам захисту прав та свобод людини і громадянина, має побудувати власний ефективний механізм контролю за діяльністю державних органів та посадових осіб. Привертає увагу й те, що і донині немає чіткого теоретико-правового та законодавчого визначення поняття «адміністративна юстиція».

Невирішені частини проблеми. Специфіка адміністративного процесу полягає в наявності великої кількості поглядів на поняття «адміністративне судочинство». Завдяки існуванню в радянські часи влади, що не визнавала навіть можливість існування та функціонування інституту людина проти держави на даний час має місце підміна деяких понять та їх змісту. Так під адміністративними судами деякі вчені розуміють лише суди, що здійснюють діяльність по розгляду справ про накладення стягнень за скоєння адміністративних правопорушень тобто ототожнюються поняття адміністративного судочинства та адміністративно-деліктного судочинства. При здійсненні такого судочинства суд захищає саме державу від неправомірних дій людини, а не навпаки. Такий суд у свідомості людини асоціюється лише з каральною інституцією [2].

Зміст будь-якого поняття не можна розглядати у відриві від місця, яке займає це поняття в науці. Тому доцільно розпочати дослідження змісту поняття адміністративне судочинство з місця, що відведене йому в науці адміністративного права.

В спеціальній адміністративно-правовій літературі не існує єдиного визначення як адміністративного судочинства так і його місця в системі адміністративного права цього приводу серед науковців продовжуються дискусії.

Досягнення адміністративно-правової науки дозволяють назвати головними частинами адміністративного права управлінський процес та адміністративну юстицію адміністративне судочинство або адміністративний процес. Він ставить адміністративну юстицію в один ряд із найбільш суттєвим елементом адміністративного права процесом управління однак при цьому залишає його в межах адміністративного права не висловлюючи сумніву щодо доцільності такого поєднання. За такого підходу залишається не вирішеним питання щодо місця адміністративно-юрисдикційної діяльності, що поряд із адміністративною юстицією складає вагому частку розгляду адміністративних справ.

Відносини в області адміністративної юстиції є процесуальними відносинами які пов'язані з особливим порядком розгляду в суді адміністративного позову громадянина на незаконні дії посадової особи органа держави та щодо забезпечення прав громадян шляхом скасування неправомірного акту управління [3].

На думку деяких вчених адміністративне судочинство має бути не складовою частиною адміністративного права, а цілком самостійною галуззю права судово-процесуальної спрямованості поряд із цивільним, кримінальним, господарським, оскільки у галузі адміністративного судочинства спільним з предметом регулювання адміністративного права можна вважати лише сам термін адміністративне.

Розглядаючи зазначене питання дійшов висновку, що доцільним виглядає варіант виокремлення у структурі адміністративного права двох відносно самостійних інститутів адміністративного права інституту так званого позитивного адміністративного процесу адміністративні право забезпечувальні і правозахисні провадження, які охоплюють процедури розгляду заяв і скарг приватних осіб в тому числі надання їм різноманітних адміністративних послуг та інституту юрисдикційного адміністративного процесу адміністративно-юрисдикційні провадження, які охоплюють процедури застосування заходів адміністративного примусу включаючи відносини адміністративної відповідальності [4].

Також, адміністративне судочинство є лише частиною адміністративного процесу. Він наголошує на необхідності створення адміністративної юстиції на зразок тої про яку чимало писали російські юристи дореволюційного періоду.

Таким чином у першому випадку адміністративне судочинство розглядається як самостійна галузь права, а в другому, як частина адміністративного процесуального права.

Ю.О. Тихомиров вказує на два основні підстави існування адміністративного судочинства: а) конституційна підстава судова влада здійснюється шляхом конституційного, цивільного, адміністративного та кримінального судочинства; б) законодавча підстава законодавець допускає створення спеціалізованих судів для розгляду та вирішення адміністративних справ.

Одними з головних передумов і в той же час майбутніх результатів створення в Україні системи адміністративних судів є ствердження судової влади та надання їй більшої оперативності ефективності удосконалення правового механізму забезпечення прав та свобод як фізичних так і юридичних осіб [5].

Завдання адміністративної юстиції співпадають із загальними завданнями судочинства як одного з різновидів державної влади в системі розподілу влади контексті зазначеного це є не що інше як розгляд і вирішення спору про поновлення порушених суб'єктивних прав громадян і організацій, а отже зміцнення законності в нашій державі зазначеного впливає, що безпосереднім завданням адміністративного судочинства є вирішення адміністративно-правових спорів у сфері державної влади та управління. Така спрямованість адміністративної юстиції визначає її сферу та відповідний об'єкт судового захисту в межах зазначеного судочинства, а також виокремлює визначене судочинство серед інших його форм провадження.

Поняття судочинство мають різне змістовне навантаження. Так судочинство означає процесуальну діяльність судів щодо розгляду і вирішення судових справ але він позбавлений ціннісно-орієнтованого спрямування оскільки судочинство є лише процесуальною діяльністю суду щодо відповідного звернення особи незалежно від результатів розгляду справи натомість термін правосуддя означає діяльність суду орієнтовану на утвердження верховенства права через ухвалення правосудного судового рішення. Інакше кажучи правосуддям можна назвати не будь-яке судочинство, а лише те яке є незалежним від будь-яких негативних впливів позбавлене упередженості й спрямоване на захист прав свобод та інтересів людини чи іншої особи на вирішення справи згідно з ідеалами добра і справедливості [6].

Оскільки головний зміст адміністративного судочинства забезпечити дотримання принципу верховенства права у відносинах між публічними органами державної влади та місцевого самоврядування з людиною і громадянином при цьому враховувати міжнародні зобов'язання України та практику Європейського суду з прав людини, то нормативні положення Конституції України про здійснення судової влади за допомогою адміністративного судочинства є конституційно-правовим базисом на основі якого відбуватиметься формування адміністративної юстиції в Україні як організаційно-правової форми здійснення права на судовий захист незалежним і неупередженим судом.

Отже, адміністративне судочинство слід визначити як систему принципів та адміністративно-процесуальних норм які зумовлюють і регламентують порядок розгляду адміністративним судом справ щодо публічно правових спорів, котрі виникають у сфері адміністративно-правових відносин між суб'єктами права фізичні та юридичні особи у сфері здійснення владних управлінських функцій. З цього випливає, що сучасне адміністративне судочинство стає у певному розумінні важливою формою захисту публічних прав та свобод людини і громадянина, а також законних інтересів публічних осіб. Таким чином законодавець з прийняттям КАС відкрив шлях становленню нового процесуального судочинства у сфері судового контролю за публічним управлінням втілюючи в життя пріоритет конституційних гарантій захисту прав і свобод людини і громадянина [7].

Адміністративний процес згідно з визначенням яке міститься у Кодексу становлять правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства. Однак на думку проф. А.О. Селіванова через це не дуже вдале з правової точки зору формування обмежується простір для науково-практичної перспективи щодо формування складної концепції адміністративного процесу зважаючи на значний нормативний обсяг регулювання у майбутньому адміністративно-правових публічних відносин.

Адміністративна юстиція на думку Бородіна сприяє у забезпеченні доступу до правосуддя громадянам які отримали процесуальну можливість звертатися за захистом своїх прав до суду як кінцевої ланки у застосуванні впливу на бюрократію. Але саме в цьому може бути небезпека якщо неефективність роботи суду блокуватиме проведення адміністративної реформи і боротьбу з адміністративним свавіллям корупція адміністративні перепопи тощо. Якщо таке станеться в адміністративному судочинстві, то це негативно позначиться на довірі до органів правосуддя, що гальмуватиме розвиток позитивних суспільних відносин. Коли ж адміністративна юстиція швидко подолає шлях до свого становлення це дозволить державі забезпечити правову конституційну безпеку громадянам суспільству і державі, оскільки спори з органами влади вирішуватимуть з позицій верховенства права, що усуває соціальну базу для виникнення конфліктів протистоянь непокори людей владі. Отже відомий постулат про те що без належної чесної адміністративної юстиції влада легко перетворюється у деспотію, нині все ще актуальний [8].

Щодо адміністративного судочинства то слід уважно проаналізувати та виокремити його головну спрямованість, що полягає не у вирішенні процедурних завдань, а має судову правозахисну сутність в структурі адміністративного процесу. Це дає можливість визначити його спеціальне призначення процесуально-контрольну діяльність судів у сфері публічної влади. Оскільки предметом спору є рішення дії чи бездіяльність органу публічної влади тому важливо було би встановити, що як відповідач сторона у справі може залучатися судом не тільки певний державний орган або його посадова особа, але й Україна як держава загалом, що прямо впливає із практики Європейського суду з прав людини.

Російські вчені схилиються саме до такої точки зору відмічаючи, що на інститут адміністративного процесу необхідно зважати як на адміністративне судочинство адміністративну юстицію. Таким чином судова влада беручи до уваги конституційний принцип розподілу влад існує у своїй процесуальній формі коли здійснюється юридичний процес.

Можна констатувати, що поява адміністративної юстиції у вигляді судів суддів апеляційної інстанції та Вищого адміністративного суду України забезпечена правилами адміністративного судочинства і цей вид судового контролю за публічною владою вже певним чином розвивається. Проте однією з основних проблем у цьому процесі є формування судового корпусу з авторитетних незалежних від влади суддів, які б мали спеціальні знання належну теоретичну і практичну підготовку в сфері застосування закону при вирішенні спорів пов'язаних з адміністративно-правовими відносинами.

Висновки. Таким чином головним висновком, що впливає з аналізу адміністративного судочинства як важливого інституту здійснення судової влади є те що розвиток цього інституту перебуває у взаємозв'язку з проведенням судової реформи, яка охоплює питання судоустрою і здійснення судочинства. Формування адміністративних судів відповідає потребам побудови правової держави в якій мають бути встановлені та забезпечені публічні інтереси що означатиме необхідність піклування держави про судово-правовий захист суб'єктивних публічних прав і свобод громадян і юридичних осіб [12].

Список використаної літератури

1. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / І. М. Балакарева та ін.; за заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Н. Б. Писаренко. – Харків: Право, 2016. – 311 с.
2. Адміністративне судочинство України: навч. посіб. / Н. П. Бортник та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. І. Остапенка; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 233 с.
3. Адміністративне судочинство України: теорія та практика: монографія / М. І. Смокович та ін.; за заг. ред. О. М. Нечитайла, Голови Вищ. адмін. суду України, канд. юрид. наук; Вищ. адмін. суд України. – К.: ВАІТЕ, 2017. – 288 с.
4. Адміністративне судочинство України: практикум / С. В. Ківалов та ін.; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса: Фенікс, 2017. – 61 с.
5. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / О. П. Рябченко та ін.; за заг. ред. проф. О. П. Рябченко; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. – 303 с.
6. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / С. В. Ківалов та ін.; за заг. ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої-Тіунової; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса: Фенікс, 2016. – 392 с.
7. Адміністративне судочинство: підруч. / за заг. ред. Т. О. Коломоець. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Істина, 2017. – 304 с.
8. Адміністративна юстиція в Україні: навч. посіб. / Г. О. Пономаренко, А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник. – К.: Прецедент, 2016. – 198 с.
9. Авер'янов В. Пріоритет публічно-сервісних відносин // Юридична практика. – 2006. – № 18. – С. 7.
10. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Резолюція 22 ООА Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. // Human Rights the judiciary. – Warsaw: JSCE. Office for Democratic Institutions and Human Rights, 1998. – С. 95–109.
11. Корф С. А. Реформа сената / С. А. Корф // Юридический вестник. – 1915. – № 12 (IV). – С. 38–39.
12. Адміністративне судочинство України: підручник / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов та ін.; за заг. ред. О. М. Пасенюка. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.